

graščak Kobašič podkupljene nekatere Vlahe, ki so mu poročali o gibanju turške vojske, kar je sam poročal dalje. To pa Turkom ni ostalo dolgo prikrito; Vlahi so se začeli bati, da jih ne bi Turki kot vohune kaznovali. Zapustili so kraje, v katere so se bili komaj doselili; sredi meseca septembra l. 1530. so uskočili ali pribegli h Kobašiču na avstrijska tla. Ljudje so jim nadeli ime Uskoki ali Pribegi. Kmalu za njimi so počeli dohajati še drugi Vlahi, posebno še iz Cetinjskega pogorja v Dalmaciji. General Kacijanar je svetoval kralju Ferdinandu, naj sprejema Vlahe prihajče in naj jih naseljuje po opustošenih in zapuščenih zemljiščih žumberške, mehovske, metliške, poljanske in kostelske graščine. Dne 7. julija 1531 je ukazal kralj deželnim stanovom kranjskim, naj dajo Uskokom sveta, strehe in hrane. Kranjska je nato započela veliko delo naseljevanja Uskokov in je prav mnogo v ta namen žrtvovala. Do l. 1541. je bilo že 3000 družin turških Slovanov iz Srbije in Bosne naseljenih po Šumberku, Gorjancih, v okolici metliški, poljanski in kostelski.¹⁾ Naseljevanje Uskokov v tem letu seveda še ni jenjalo, ampak se je vztrajno nadaljevalo do l. 1597. in 1598., ko je pripeljal Juri Lenkovič Vlahov iz Like, največ iz Korenice, na posestva grofov Zrinjskih in Frankopanskih v Gomirje, na Vrbovsko, Moravice, Tuk, Jesenak, Drežnico, Potok, Vitunj, Hreljin, Ravno goro, Stari laz, Mrkopalj in preko Kolpe na Belokranjsko v Marin dol in na Bojance.²⁾

Kakšen namen je imelo gosto naseljevanje Vlahov ali Uskokov na slovenskih tleh? Nekaj so jih uvrstili v stalno graničarsko vojno, drugi pa so imeli služiti granici kot ogleduhi po Turškem. Vlahi so bili zares hrabri, a, kakor tožijo tedanji obmejni zapovedniki, omahljivi in nezvesti zavezniki krščanske vojske. Radi so se jim ustavljali in jih zapuščali v odločilnem trenutku; pobunili so se in pobegnili k Turkom. Ti so namreč v kraje, katere so popustili pobegli Vlahi, naselili drugih Vlahov iz osrednje Bosne okoli Kosova in Srba,³⁾ da bi jim bili ob hrvaški meji stražarji proti kristjanom. Ravnali so z njimi nad vse milo; podpirali so jih in podkupovali z denarjem in obljubami. Dajali so jim

¹⁾ Mittheil. des Musealv. 1868, 56.

²⁾ Schumi, Archiv I. 152—153. Letopis Sl. Mat. 1895, 141. Lopašič, Žumberak I. 1881. 36.

³⁾ Lopašič, Bihać i Bihačka Krajina 10.

navodila, kako naj pobunijo t. j. poturčijo slovenske Uskoke. Prikradli so se v goste šume krog Lukovdola in Severina, začeli so tam pleniti; na bogati plen so začeli vabiti slovenske Uskoke, jim slikali ugodne razmere pod turško vlado in so jih s tem prav mnogo zapeljali, da so omahovali med starimi in novimi gospodarji in služili sedaj temu, sedaj onemu, kakor jim je bolje kazalo¹⁾. Omahljivost in nezvestoba Uskokov je bila velika nevarnost v nevarnih časih. L. 1578. je postal Kostel žrtev uskoške

PRED MOSTOM V NOVEM MESTU

nezvestobe. Podkupljeni, ali bolje, najeti Uskoki so pribežali v hrvaški obleki na Kostel in tožili, koliko so morali pred Turki prestati; vzeli da so jim vse, kar so imeli, komaj so oteli sebe in svoje otroke; prosijo zavetja, kjer bodo vsaj varni pred krutimi Turki. Kostelci so jim verjeli vse in jih gostoljubno sprejeli v svoje ozidje. Pa slabo so jim gostoljubje

¹⁾ Letopis Slov. M. 1893. 63—64.